

Handläggare
Conny Carlsson
Telefon: 08-508 109 10

Till
Östermalms stadsdelsförvaltning
2015-03-12

Redovisning av genomförd tillsyn gällande försäljning av folköl och tobak 2014

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens redovisning av genomförd tillsyn gällande försäljning av folköl och tobak, samt tillsynsplan för 2015.

Teenie Bennerholt
t.f. stadsdelsdirektör

Eva Broström
avdelningschef

Sammanfattning

Östermalms stadsdelsnämnd har i uppdrag att årligen kontrollera de handlare som har anmält att de säljer folköl respektive tobak. För att underlätta såväl planering och uppföljning som resursfördelning har stadsdelsförvaltningen upprättat en tillsynsplan.

Fält och Preventionsenheten inom Barn och Ungdom har sedan 2010 en väl utvecklad modell för sitt tillsynsarbete. Den går ut på att polisen informeras innan tillsynsbesök om vilka datum tillsynen sker, att enheten alltid arbetar två och två samt att tobakslager och utrymmen vid och under disk kontrolleras. Överlag sköter sig de butiker som säljer folköl respektive tobak.

Under 2014 har varken förbud att sälja folköl, varningar eller föreläggande med vite meddelats enligt tobakslagen. Stadsdelsförvaltningen har genomfört tillsynsbesök i den utsträckning som riktlinjerna föreskriver.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen Barn och ungdom.

Bakgrund

Östermalms stadsdelsnämnd har i uppdrag att årligen kontrollera de handlare som har anmält att de säljer folköl respektive tobak. Kommunfullmäktige har fastställt riktlinjer för folköl- och tobakstillsyn. Tillsynsbesöken ska dokumenteras och för detta ändamål finns särskilda tillsynsblanketter. Samtliga stadsdelsnämnder har tillgång till stadens gemensamma IT-stöd, benämnt OL2. I systemet finns alla försäljningsställen i staden registrerade, drygt 1100 butiker. I anslutning till genomfört tillsynsbesök lägger stadsdelsförvaltningarna in uppgifter om genomförd tillsyn samt skickar en kopia till samtliga butiker.

Stor del av tillsynsarbetet har lagts på att informera handlarna. Om förvaltningen upptäcker att någon handlare bryter mot gällande lagstiftning eller bestämmelser kommer förvaltningen att anmäla detta till polismyndigheten eller återkomma till nämnden i ärendet.

Stockholms kommun fick i och med lagändringen 2010 ansvaret för tillsynen av märkningen av tobaksvaror. Tidigare har denna tillsyn legat på Statens folkhälsoinstitut (nuvarande Folkhälsomyndigheten). Polismyndigheten blev vid samma tidpunkt tillsynsmyndighet tillsammans med kommunen. Anmälningsplikten har skärpts och det är idag straffbart att inte anmäla till kommunen att man säljer tobaksvaror. Till anmälan ska programmet för försäljningsställets egenkontroll bifogas.

Ärendet

Rutiner för tillsyn

Stadsdelsförvaltningen ska årligen göra minst ett tillsynsbesök hos handlare som säljer tobak och/eller folköl. Vid tillsynen kontrolleras exteriören för att se att det inte förekommer otillåten skyltning av tobak i form av affischer, trottoarpratere.

Därefter görs en inre tillsyn vilket innebär en genomgång av tobaksvaror när det gäller märkning med varningstext av paketen. Om försäljning av vattenpipstobak förekommer ska även dessa paket var märkta med svensk varningstext. Dekaler med upplysning om tillåten ålder för inköp av tobak ska vara synligt uppsatta vid kassan. När det gäller folköl bör denna vara skyltade med gällande åldergräns.

När denna genomgång är gjord legitimerar sig tjänstemannen och ber handlaren att uppvisa registreringsbevis för verksamheten samt egenkontrollprogrammet. Egenkontrollprogrammet är ett dokument som handlaren är tvungen att informera de anställda om. Programmet innehåller gällande lagar och förordningar som är fastställda för försäljning av tobak och folköl. Vidare går den tillsynsansvarige igenom ett tillsynsprotokoll där handlaren får svara på vilka rutiner den har då underåriga vill köpa tobak eller folköl. Därefter undertecknar handlaren protokollet.

I och med lagändring 2010 så har tillsynsansvarig blivit mer aktiv i att sprida information som finns inom tobaks- och folkölsområdet. Att bjuda in sig till personalmöten hos handlarna för att sprida denna information har blivit en rutin i det preventiva arbetet. Men även att finnas tillhands för frågor från handlarna via telefon eller mail.

Sanktioner

Enligt alkohollagen kan den som säljer folköl bli föremål för administrativt ingripande om bestämmelserna i alkohollagen inte följs. För folköl kan ett försäljningsförbud meddelas på 6 eller 12 månader. Om förbud anses vara en alltför ingripande åtgärd kan en varning meddelas istället. Enligt tobakslagen kan kommunen förelägga tobakshandlare att vidta åtgärder som förhoppningsvis bidrar till att avhjälpa problemet. Ett föreläggande kan förenas med vite. Det finns även en möjlighet att meddela förbud enligt tobakslagen. Beslut fattas i enlighet med delegationsordningarna för respektive stadsdelsnämnd.

Tillsynsplan 2014

Tillsyn av butikernas folköl- och tobaksförsäljning ska ske minst en gång per år eller då anledning finns att misstänka att butikens försäljning strider mot alkohollagens eller tobakslagens bestämmelser. För att underlätta såväl planering och uppföljning som resursfördelning har stadsdelsförvaltningen upprättat en tillsynsplan.

- Stadsdelen är indelad i mindre områden.
- Polisen är tillsynsmyndighet tillsammans med stadsdelsförvaltningen. Inför varje tillsynsbesök informerar Fält och preventionsenheten närpolisen om vilka datum tillsynen ska ske. Både dagtid, kvällstid och helg förekommer.
- Tillsynen görs av Fält- och preventionsenheten. Tjänstemännen arbetar två och två samt kontrollerar noga

tobakslager och utrymmen vid och under disk. Finns det misstanke om att något försäljningsställe säljer öl eller tobak till minderåriga kontaktas polisen.

- Under året besöker ansvarig tjänsteman oanmält samtliga försäljningsställen för kontroll av egentillsynsprogrammen.
- Ansvarig tjänsteman kontrollerar att utbudet av matvaror överensstämmer med stadens norm för matvarusortiment, talar med butikägare och personal och begär att få se egentillsynsprogrammet och kontrollerar att det följs för de handlare som säljer folköl.
- Vidare kontrolleras att butiken har en väl synlig information om gällande regler i alkohol- och tobakslagstiftningen.
- Vid misstanke om att gällande bestämmelser inte följs utreds detta.
- Om förvaltningen upptäcker att någon handlare bryter mot bestämmelser där kommunen kan meddela försäljningsförbud kommer förvaltningen att återkomma till nämnden i det ärendet.
- Redovisning av genomförd tillsyn av försäljning av folköl och tobak görs i februari-mars 2016.

Statistik 2014

Enligt riktlinjerna för folköl- och tobakstillsyn ska tillsyn ske på de försäljningsställen som anmält försäljning av folköl och/eller tobak. Det kan finnas försäljningsställen som inte anmält folköls- och/eller tobaksförsäljning. Sedan 2008 har stadsdelsförvaltningen påträffat över 40 nya/oanmälda försäljningsställen.

I Östermalms stadsdelsområde fanns det vid utgången av 2014 totalt 100 försäljnings-ställen registrerade i ärendehanteringssystemet för folköls- och tobakstillsynen OL2. Av dessa försäljningsställen sålde 50 folköl och 92 sålde tobaksvaror. Dessa siffror avser de som anmält till stadsdelsförvaltningen att de säljer folköl och/eller tobak.

Stadsdelsförvaltningen har genomfört tillsynsbesök i den utsträckning som riktlinjerna föreskriver. Under 2014 har varken förbud att sälja folköl, varningar eller föreläggande med vite meddelats enligt tobakslagen.

Under våren och sommaren har enheten arbetat på tre stora festivaler för att kontrollera att dessa arrangörer inte säljer tobak till ungdomar under 18 år. Festivalen Summerburst på Gärdet, Quarnevalen vid Tekniska Högskolan samt Stockholm Fields på Gärdet.

Beslag av tobak 2014

Östermalms modell för tillsyn försätter att ge resultat.

De tidigare problemen med andra felaktigt märkta tobaksprodukter såsom rulltobak med engelsk varningstext, Juicy och så kallade Bluntwraps (Bluntwraps och Juicy är en sorts cigaretthylsa gjord av tobak) har inte uppmärksammat under året.

I tabellerna nedan framgår hur många försäljningsställen det finns, fördelningen av genomförda besök samt genomförda beslag.

Antal försäljningsställen och försäljningsslag

Östermalm	Antal	Öl	Tobak
	100	50	92

Genomförda besök i Östermalms stadsdel

2014	2013	2012
141 st.	100 st.	104 st.

Genomförda beslag i Östermalms stadsdel

Den totala beslagtagna mängden cigaretter, rulltobak och vattenpipstobak uppgår till:

	2014	2013	2012
Cigaretter:	4000 st.	520 st.	520 st.
Rulltobak:		3 paket (75 gram)	141 paket (7 kg) -
Vattenpipstobak	19 paket (1,1 kg)	4 paket (800 gram)	

Förvaltningens synpunkter och förslag

Östermalms stadsdelsförvaltning har under 2014 genomfört tillsyn hos samtliga handlare som har anmält att det säljer folköl respektive tobak. Kravet på årlig tillsyn av tobaks- och folkölsförsäljning är därmed uppfyllt under 2014. Den tillämpade modellen för tillsyn med förhandsanmälan till polisen har visat goda resultat.

Förvaltningen föreslår nämnden att godkänna förvaltningens redovisning av genomförd tillsyn gällande försäljning av folköl och tobak 2014.

Bilaga

Tillsynsplan för alkohol- och tobakstillsyn år 2015